

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Bildande av naturreservatet Harghults kalkbarrskog i Vetlanda kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Harghults kalkbarrskog, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en äldre barrblandskog med kontinuitet av gran och gamla träd på basisk berggrund
- bevara och vårda biologisk mångfald, främst mykorrhizasvampar, som är knuten till äldre barrblandskog med kontinuitet av gran och gamla träd på basisk berggrund
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att:

- barrblandskogen lämnas i huvudsak utan åtgärder med utrymme för måttliga åtgärder för att gynna enskilda hotade och/eller hänsynskrävande arter, främst kontinuitetsberoende mykorrhizasvampar
- åtgärder genomförs för att gynna kontinuitet av främst gran men också tall och förekomst av gamla träd av gran och tall
- ung skog restaureras för att på sikt hysa samma naturvärden som den äldre barrblandskogen

Skälen enligt 7 kap. 5 § MB

Skälen att bilda naturreservatet Harghults kalkbarrskog är områdets långa kontinuitet av barrblandskog på basisk berggrund och områdets

artrikedom av främst mykorrhizasvampar. Det finns många ovanliga och rödlistade arter av svampar som bland annat orange taggsvamp, gul taggsvamp, svartvit taggsvamp och ullticka.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Länsstyrelsens beslut den 10 augusti 2021 (dnr 511-1588-2021) om förbud att utan Länsstyrelsens tillstånd vidta vissa åtgärder inom fastigheten Harghult 1:5 i Vetlanda kommun upphävs.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. plantera eller så träd eller buskar
3. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
4. anordna upplag av något slag
5. dika eller dikesrensa
6. bedriva täkt av något slag
7. uppföra eller anlägga byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning
8. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
9. anlägga väg, led, bro eller spång
10. plantera eller så för området främmande arter
11. anlägga åtelplatser eller utfodringsplatser
12. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen

Befintliga vägar med vägområden (som går i kanten av naturreservatet), enligt karta bilaga 1, är undantagna från föreskrifterna A1, A3, A4, A5, A8 och A9.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavla
3. åtgärder som punktvis markstörning, punktbränning eller luckhuggning/frihuggning samt begränsning av gran av igenväxningskaraktär för att säkerställa förekomst av hotade och/eller hänsynskrävande arter
4. restaurering av ung skog genom måttlig markstörning, punktbränning, röjning och luckhuggning för att gynna en flerskiktad skog med främst gran men också tall och visst inslag av lövträd
5. stängsling och skogsbete
6. åtgärder för att säkerställa en flerskiktad och olikåldrig barrblandskog med kontinuitet av gran och tall och gamla träd, genom till exempel måttlig markstörning och begränsning av gran av igenväxningskaraktär
7. åtgärder för att undvika eller begränsa storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar och mekanisk reducering av yngelutrymme i färsk bark. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas. Eventuellt infört fångstvirke ska föras ut ur naturreservatet.
8. bekämpning av invasiva främmande arter vilka kan motverka syftet med naturreservatet
9. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
3. elda annat än med medhavd ved
4. samla in ryggradslösa djur med fällor som dödar
5. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Undantag för plockning av matsvamp

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande för vilka tillstånd erhållits av Länsstyrelsen.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Harghults kalkbarrskog
NVR-id	2061444
Areal	7 hektar (ha) varav vatten 0 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Vetlanda
Socken	Ökna
Lägesbeskrivning	Området ligger ca 600 meter sydväst om Kvillsfors samhälle
Fastighet	del av Harghult 1:5
Fastighetsägarkategori	Enskild
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Harghults kalkbarrskog är en grandominerad barrblandskog. I skogen finns även inslag av tall och lövträd som klibbal, björk och asp. I hela naturreservatet finns det höga naturvärden knutna till en lång trädkontinuitet av gran på basisk mark med en stor artrikedom av mykorrhizasvampar knutna till denna naturtyp. Flera ovanliga och rödlistade svamparter har hittats, bland annat orange taggsvamp, svartvit taggsvamp, gul taggsvamp och ullticka. Området är kuperat i en nordvänd sluttning. I sluttningen finns det flera sänkor med fuktigare delar i botten. Bitvis finns det gott om block och sten och små bergväggar som skapar ett varierat mikroklimat. Det finns bitvis en del död ved som också är av olika grovlek och nedbrytningsgrad. Markskiktet domineras av vanliga mossor som hus-, vägg- och kvastmossa med inslag av kranshakmossa som hittas på mer basiskt påverkad mark. Även signalarterna västlig hakmossa och vågig sidenmossa finns inom området. Fältskiktet är glest och de arter som dominerar är harsyra, vårfryle, kruståtel och blåbär. Piprör och smultron, vilka förekommer i skog på basisk mark, finns spritt i området.

Beskrivning av ärendet

Harghults kalkbarrskog inventerades under åren 2018-2020 inom Länsstyrelsens projekt om inventering av mykorrhizasvamp i kalkbarrskogar i östra delen av Jönköpings län. Harghults kalkbarrskog uppmärksammandes då för sina höga naturvärden. Markägaren informerades om naturvärdena i samband med inventeringen. I februari 2021 kom det till Länsstyrelsens kännedom att delar av området var

avverkningsanmält. En kontakt togs med markägaren och en diskussion om att skydda området som naturreservat påbörjades. Länsstyrelsen hade inte möjlighet att prioritera intrångsersättning för detta område under 2021. Markägaren informerades om att ett interimistiskt beslut kunde fastställa värdetidpunkten för området inför värderingen av intrångsersättningen. I dialog med markägaren bestämdes att Länsstyrelsen skulle ta beslut om interimistiskt förbud för området. Den 10 augusti 2021 tog Länsstyrelsen beslut om att skydda området med ett interimistiskt förbud mot att utan Länsstyrelsens tillstånd bland annat avverka skog. Naturreservatet berör en fastighet. I december 2021 beställdes en värdering av området från Svefa AB. Vid samma tid fick även Midlers Mark- och exploatering AB uppdrag om att förhandla om ersättning med markägaren. I maj 2022 tecknades avtal om intrångsersättning med markägaren.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket, Vetlanda kommun och Skogsstyrelsen. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har tillstyrkt förslag till bildande av naturreservatet Harghults kalkbarrskog. Vetlanda kommun har inget att erinra mot förslaget.

Förslaget till beslut och skötselplan för bildande av naturreservatet Harghults kalkbarrskog skickades på remiss den 27 juni 2023 till Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges Geologiska undersökning (SGU), Vetlanda naturskyddsförening, Mellersta Götalands jordägarförening, Lantbrukarnas riksförbund i Jönköpings län (LRF) och Friluftsrådet i Jönköping. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

Inkomna remissvar

Yttranden har inkommit från Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen, Vetlanda naturskyddsförening och LRF Jönköpings län. SGU meddelar att de avstår från att yttra sig.

Vetlanda kommun har inget att erinra mot förslaget. Skogsstyrelsen och Vetlanda naturskyddsförening tillstyrker förslaget.

LRF uppmanar Länsstyrelsen att se över och göra tillägg i skötselöverskrifterna för att i ett tidigt skede minimera risken för skador av olika skadegörare, exempelvis genom att angripna träd ska få plockas ut ur naturreservatet kontinuerligt och att potentiellt yngelmateriel transporteras bort eller oskadliggörs. De tycker att dessa åtgärder är särskilt angelägna längs naturreservatets gränser. LRF är positiva till att det enligt föreskrifterna är möjligt att vidta åtgärder för att begränsa spridning av granbarkborre. De vill att föreskrifterna breddas och även omfattar åtgärder för att begränsa andra skadegörare som till exempel svampar. LRF önskar också att Länsstyrelsen är tydligare i hur naturreservatet fyller sin funktion till det som redan är skyddat av samma kategori i länet.

Bemötande av inkomna remissvar

Syftet med bildandet av naturreservatet är att bevara biologisk mångfald. Beslutet och skötselplanen tar alltså inte hänsyn till eventuell spridning av granbarkborrar från reservatet till angränsande mark. Med det sagt kan det ändå uppstå situationer när det är motiverat att vidta åtgärder mot granbarkborrar för att uppnå syftet med naturreservatet. Det finns föreskrifter i beslutet som ger förvaltaren rätt att vidta åtgärder för att förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre, vilket indirekt innebär en minskad risk för spridning till omkringliggande fastigheter om angrepp skulle förekomma inom naturreservatet.

Länsstyrelsen ser i dagsläget inget behov av någon föreskrift för att begränsa andra arter än granbarkborre och invasiva främmande arter vars spridning kan motverka syftet med naturreservatet. Om det i framtiden sker spridning av andra arter som kan motverka syftet med naturreservatet kan Länsstyrelsen ompröva föreskrifterna i beslutet.

Länsstyrelsen har i avsnittet Motivering till beslutet motiverat varför Harghults kalkbarrskog skyddas enligt Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020. I beskrivningen av området i beslutet och skötselplanen framgår vilka naturtyper och arter som finns i området och utgör grunden för beslutet.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av miljömålen som beslutats av riksdagen. Naturreservatsbildning av Harghults kalkbarrskog bidrar till att miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Harghults kalkbarrskog uppmärksammades i Länsstyrelsens inventering av mykorrhizasvamp i kalkbarrskog (barrskog på baspåverkad mark) i östra delen av Jönköpings län 2018-2020 som ett område med höga naturvärden. Skogen har höga förekomster av skyddsvärda arter och hittills har fyra rödlistade arter, varav tre är sällsynta mykorrhizasvampar, påträffats i området. Området bedöms ha höga naturvärden på beståndsnivå och består av kalkbarrskog som är en prioriterad skogstyp att bevara. Harghults kalkbarrskog ligger inom värdetrakten Övre Emådalen som bland annat är värdetrakt för kalkbarrskogar. En värdetrakt är ett större område där det finns flera mindre områden med höga naturvärden knutna till en specifik skogstyp. När flera mindre områden med samma skogstyp skyddas inom samma värdetrakt ökar förutsättningarna för att dessa naturvärden ska kunna bevaras långsiktigt. Många arter av mykorrhizasvampar i kalkbarrskog har svårt för att sprida sig och det blir lättare för dessa arter att sprida sig och överleva på lång sikt om områdena ligger nära varandra som de gör i en värdetrakt. Harghults kalkbarrskog är högt prioriterat för

långsiktigt bevarande och prioriteras för områdesskydd i enlighet med den strategi som finns vid urval av skogsområden för långsiktigt bevarande i Jönköpings län (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020. Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen i Jönköpings distrikt).

Harghults kalkbarrskog är beläget inom Emåns avrinningsområde som är av riksintresse för förbud mot vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap. 6 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot avverkning och borttransport av död ved samt exploatering. För att bevara områdets naturvärden ska skogen i huvudsak lämnas utan åtgärder. Detta kompletteras med begränsade skötselåtgärder för att bevara områdets biologiska mångfald av främst sällsynta och svårspredda mykorrhizasvampar som är knutna till kontinuitet av främst äldre gran men också tall. Området ska därför skyddas som naturreservat. Skötseln av naturreservatet omfattar även möjlighet att utföra åtgärder för att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre som utgör ett hot mot områdets bevarandevärden.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och vårda områdets rika förekomst av sällsynta mykorrhizasvampar som är beroende av kontinuitet av gran på basisk mark. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att

använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärrning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och

olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 29 december 2023 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Vetlanda-Posten den 30 november 2023, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 21 december 2023.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 4 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Helena Uhlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Gustav Enander och enhetschef Ingrid Camper medverkat.

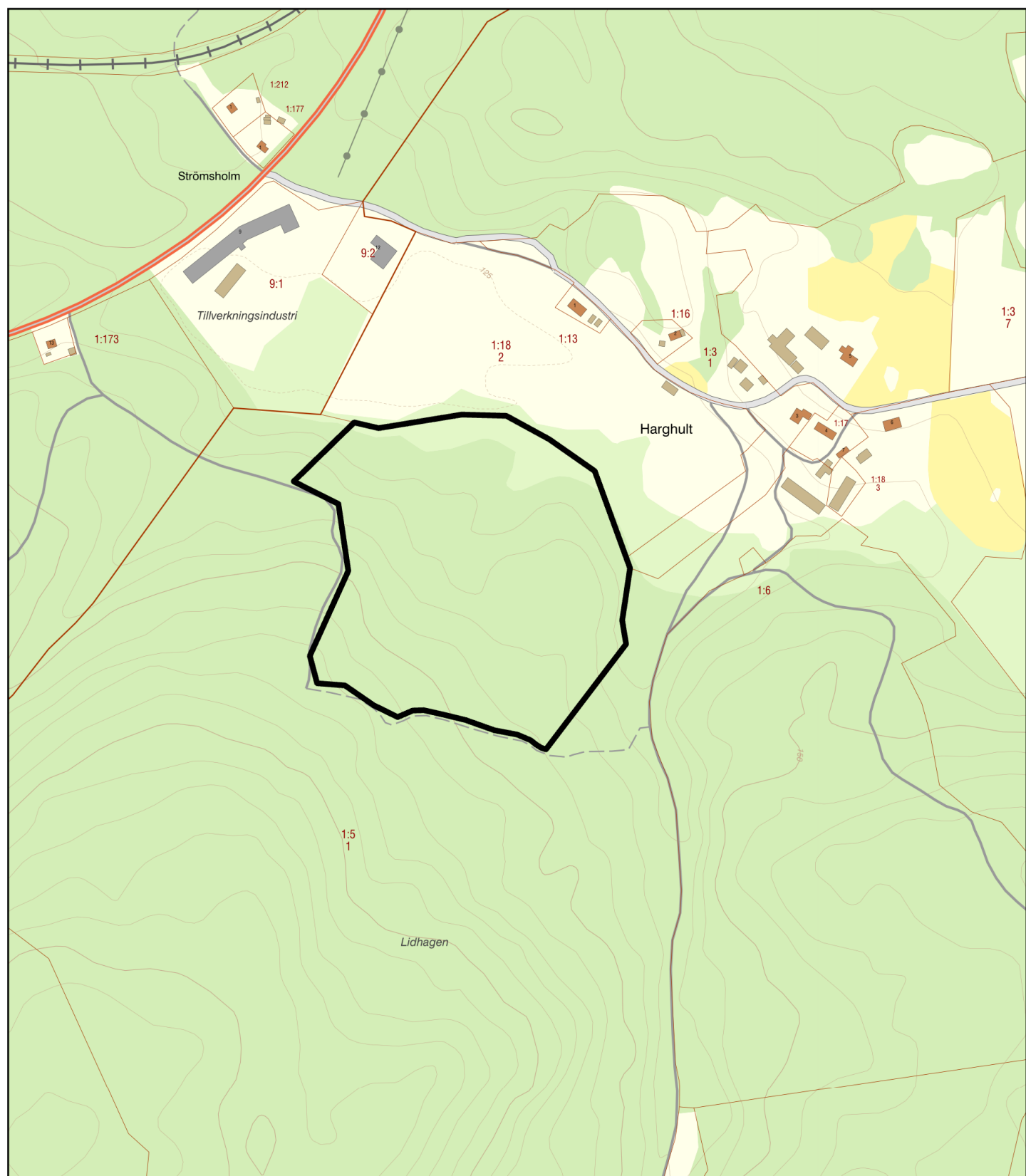
Bilagor

1. Beslutscharta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Överklagandehänvisning regeringen
5. Sändlista

Naturreseptatet Harghults kalkbarrskog

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2023-11-23, dnr 511-7830-2021

 Gräns för naturreseptatet

Skala 1:5 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

